

► meer dan zijn voorgangers bij de innerlijke toestand van de vrouwen te betrekken. Niet met grote gebaren of veel attributen, maar door al die opsmuk weg te laten en zich helemaal te concentreren op de levensechte naaktheid en de subtiele gelaatsuitdrukkingen van de vrouwen.

Geconfronteerd met hun bijna lijfelijke aanwezigheid voelde de mannelijke kijker zich een voyeur. Hij wordt zelf koning David die de badende Batseba bespiedt of een ouderling die zich in het struikgewas verlustigt aan Suzanna. De ouderlingen moesten hun geglur met de dood bekopen, maar de calvinistische kunstliefhebber gaat vrijuit.

Dat wij tegenwoordig bij de ideale vrouw meteen aan schoonheid denken, heeft alles te maken met de feminisering van de maatschappij. De geëmancipeerde vrouw trad uit het harnas van haar biologische bestemming, ze kon zelf kiezen en eigenschappen prefereren die niet direct in verband stonden met het succesvol baren en het grootbrengen van kinderen.

Glossy's, televisie, internet, film en reclame namen het wensenpakket van de man over. Zo werd een mooi en sexy uiterlijk tot een typisch twintigste-eeuws ideaal verheven. Aanlokkelijk, maar in zijn onbereikbaarheid ook dubieus.

Wandelend over de bovenverdieping van de tentoonstelling valt de bezoeker op dat juist vrouwelijke videokunstenaars die ambivalentie blootleggen. Met verstilde beelden van wezenloze anorexiapatiënten in *Wild Zone 1* (2001) van de tweelingzusjes L.A. Raeven of een portret van een vrouw die gebukt gaat onder onzekerheid over haar uiterlijk in *To Date* (1998) van Simone Wyss.

Het overtuigendst wordt de kritiek op de doorgesloten idealen van mooi, jong, sterk, spannend en verleidelijk zichtbaar gemaakt in *Forever* (2006) van Julika Rudelius. Zij laat vijf goedgeklede en overvloedig opgemaakte Amerikaanse vrouwen van ver boven de zestig vertellen hoe ze zichzelf zien. Met hun gladgetrokken huid en glanzend uiterlijk staan ze als gummificeerde schoonheidsidealene tegen

Zittend vrouwelijk naakt voor een kachel, door Rembrandt van Rijn

RIJKSMUSEUM AMSTERDAM

de achtergrond van een luxueuze villa met zwembad.

De vraag wat hen gelukkig maakt, wordt zwiingend gesteld en beantwoord.

De kanttekening van de kunstenaar bij het eeuwig-jong-ideaal zit hem in het feit dat de vrouwen niet ons, de kijkers, maar zichzelf ervan proberen te overtuigen – en daar niet in slagen. “Ik voel me geen zeventig,” zegt een van hen, “en ik gedraag me veel jonger.” “Iedere dag gelukkig zijn helpt,” zegt een ander. “Uiteindelijk draait het toch alleen om innerlijke schoonheid,” zegt een gebotoxte vrouw in een ligstoel. Wat dat is? “Een kwaliteit die aan het uiterlijk is af te lezen.”

‘Uiteindelijk draait het om innerlijke schoonheid,’ zei een gebotoxte vrouw.

Hilarisch én schrijnend. Maar als we het konden laten bij de plastische chirurgie om de eeuwige jeugd te bereiken, dan was het leed te overzien. De nog altijd verder voerende individualisering van de maatschappij zorgt ervoor dat het aantal deugden die een vrouw moet bezitten steeds toeneemt. De laatste paar jaar reiken vrouwen niet alleen naar het ideaal van de Griekse amazone – mooi, oersterk, onoverwinnelijk en pijlsnel – maar met het schaarser worden van kinderen wint ook het ideaal van het moederschap weer aan populariteit.

Iconen als selfmade zangeres Madonna en actrice Angelina Jolie, supervrouwen met duizelingwekkende inkomens én allebei moeder van een trits eigen en geadopteerde kinderen, gaan ons voor in de belichaming van dit overladen ideaal. De geslaagde carrièrevrouw met een bakfiets vol kinderen die de dag doorbrengt met het bakken van de perfecte verjaardagstaart is in de vrouwenbladen geen uitzondering meer. De ‘amazone plus plus’ noemt kunsthistorica Ann-Sophie Lehmann ze in *Kunst-*

schrift. “Was het idee van de emancipatie niet eigenlijk dat al die onbereikbare idealen in hun geheel zouden verdwijnen in plaats van te worden vervangen door een supervrouw die ze *allemaal* in zich verenigde?” vraagt ze zich af.

Het zou een oplossing kunnen zijn als vrouwen zich wat minder op elkaar en op het stroomlijnen van hun lichaam zouden richten en wat meer op de verlangens van de mannen. Die hadden altijd al een realistisch kijk op de kwestie. In de zekerheid dat ons streven tot eeuwig onbehagen, wanhopig lijnen en ontevredenheid aan zijn ontbijttafel leidt, liggen zijn wensen een stuk minder gecompliceerd. Hij wil een lekker wijf in zijn bed. En rust en vrede in zijn huis. Dan komt het met de opvoeding van zijn kinderen ook wel goed. Maak van de ideale vrouw weer een mannenzaak. Spiegel je aan het wensenpakket van je eigen vent. Het zou veel vrouwenlevens verlichten. |

De ideale vrouw. Tot en met 3 mei in het Noordbrabants Museum in Den Bosch.